

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZAR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden, Junius 21-dik napján, 1814-dik esztendőben.

B é t s.

E' most folyó Sz. Iván havának 16-ik napja nem csak az Austriai Birodalom, hanem az egész Európa Kronikájában örök emlékezetet fog érdemlenni. Ezen napon jelent meg a' két-tizednél tovább tartott veszedelmes háború után következett békességnek hatalmas Angyala köztünk közönségesen; kinek első szemlélése könnyekkel elegyes örömet szerzett szíveinkben. Midőn 13 holnapokkal ennekelőtte legkedvesebb uralkodó Fejedelmünk ezen Császári lakhelyet elhagyta volna, senki sem gondolta, hogy Eő Felsége igen szoros atyafiságban lévén a' Frantzia uralkodó Házzal, az ellen a' már régen, de titkon elkészült alliantziában részt fogna venni, és az Európai Statusokra vetett lántzot a' több szövetséges Fejedelmekkel költsönös erővel igyekezne össze tördelni. Azomban midőn ingyen sem gondoltuk volna, akkor ütötte ki magát a' hamu alatt alattomban gerjedett háborúnak szikrája, a' múlt 1813-dik esztendő Augustus Havának 12-ik napján semmi békességes közbenjárások nem használván, a' Fels. Austriai Ház részéről is, nem leg kedvesebb környúlálások között, had iadittatott az akkori nyakas Frantzia uralkodó ellen, melly a' dolgoknak bölts vezérlése, és az öszveszövetkezett Hatalmasságoknak költsö-

nös erőlködések által oly sebes lépéseket tett, hogy 8 holnapos fáradtságok után azt a' súlyos terhet, melly Európán egynéhány esztendőig feküdt vala, lerontották, a' súlyos járom alatt nyögött Országoknak előbbiszabadságokat és függetlenségeket visszaadták, régi jusszoikat vissza szereztek, s különösen azokat az Austriai ősi tartományokat, mellyeket az álhatallan hadi szerentse más idegen nemzet hatalma alá szorított, törvényes uroknak, Fels. Fejedelmünknek a' Párisi békességben visszaadták.

Ennek a' hasznos békességnek örvendetes híret maga Fels. Urunk hirdette ki, a' múlt tsötörtökön ide való fényes bejövetele által, melly még mozt is szüntelen, s minden társaságokóán nyelveken sorog az ide való lakosoknak, és az ezen fényes pompára ide gyült idegeneknek. — A' Terézia nevet viselő vitéz Akadémiának épületje, és a' Karintiai kapu eléült épített győzedelmi kapu közt lévő út illatozó virágokkal volt behintve. Ezen győzedelmi kapu eleibe gyült városi Magistratusnak fő polgármestere *Wohlleben István* Császári Tanácsos Úr Eő Felsége eleibe menvén, következő oratióval tisztelte meg Eő Felségét:

„Felséges Urunk! Midőn a' múlt esztendőben ezt a' fő várost és rezidentiát elhagyta, az a' felséges és szens tölja volt

Felségednek, hogy Európának és a világ-
nak régen óhajtott békességet szerezzen.
— Aldott legyen Felséged, ezt a' zélt
már elérte. Hervadhatalan győzedelmi
koszorúval felékesítve, 's mint győzedel-
mes és megszabadító tért vissza Felséged
a' maga fő városába, a' lakosoknak tiszta
örvendezések, a' kiknek főrrő jó hívásá-
gokat és határ nélkül való háládatosságokat
Felséged labái eléibe terjeszteni, és mind
ezen Magistratust, mind ezen fő városnak
polgárit és lakosit Felséged Kegyelmessé-
gébe ajánlani szerentsém vagyok, azzal a'
szent lekötelezéssel, hogy mindenkor fed-
hetetlen hívséggel fognak Felséged eránt vi-
seltetni.

Ezt a' köszöntéssel való fogadást igen
Kegyelmissen veni méltóztatott Eő Felsége,
's arra következézenbő módon felelt: „Az
én Kedves Béisi lakosim minden időben,
valamint a' szerentsében úgy a' szerentsé-
lenségben is sok próbáit adták az ő eránt-
tam való szereteteknek és hívségeknak;
mindenkor örömmel tértem az ő kebele-
be vissza, de most leg inkább örvendek,
olly békességet szerezvén, melly nékem
bizonyos reménységet nyújt arra, hogy az
én népeimnek és kedves fő városomnak
javait állandóvá tehetem. E' mellett a'
Magistratusnak hathatás segítségéhez bírom,
és azt bírom Polgármester Uram Kigyel-
medre, hogy Béis városának polgárit az én
szeretetemről tegye bizonyosokká.“ — Eő
Felségének ezen atyai szívből származott
szavai minden körülállóknak szíveket öröm-
mel töltötte bé, újabb örömkialtásra ger-
jesztette az ott állott és Eő Felségét nyomba
követett sokaságot. — A' Karintiai kapu
előtt való új híd igen szépen fel volt éke-
sítve, annak két oldalán épített magaska-
ros állások narants és zítrom fákkal vól-
tak megrakva, elől 500 férfi és leány ap-
ró gyermekek állottak szép rendbe, Aus-
triai színű tzierekkel felékesítve, her-
tzezi süvegeket viselvén a' fejeken, és pál-
magákat 's borostyán koszorúkat tartván

kezekbe. A' Te Deum tartásra, a' Sz. Ist-
zán temploma diisósségesen meg völt éke-
sítve, és arannyal 's ezüsttel himzett sző-
nyegekkel hévonva. — A' Szent Ambrus
énekének elénekése után, Eő Felsége az
előbbeni rendel a' Cs. K. várba ment.

Ez az egész nap, a' mellyen tudai-
illik Eő Felsége pompás bėjövelete tartott,
igen szép völt, méltán elmondhattuk leg
szébb ebben az esztendőben, maga a' ter-
mészet is megakarván ezt az igen emléke-
zetes napot dítőíteni. Az ég kárpitját sem-
mi meg nem homályosította, a' nap fénye
igen tiszta és meleg völt. A' több égi na-
gyobb és apróbb testek is szép és tiszta
köntösökbe vóltak felöltözve, semmi szo-
morú változással meg nem homályosítot-
ták a' bázaknak' kivilágosittatását, kiki ör-
ömmel tölthette el azon éjjeli örömét. —
Az éjjeli kivilágosittást szemlélni kívánók-
nak száma igen nagy völt. Maga a' Fels.
Császár, Császárné, és a' Cs. Királyi Fő
Hertzegek méltónak ítélvén azt meglátni,
hintőkra ültek, és egyik úttzáról a' má-
sikra mentek lovas katonaságtól körülvé-
tetve. A' Magistratus háza előtt, melly-
nek kivilágosittatása 36 ezer forintba ke-
rült, megállottak Eő Felségek, 's néhány
szempillantatig halgatták az ott tett szép
muzsikálást.

A' házaknak közönséges kivilágosítá-
son kívül, sok nevezetesebb épületek rit-
ka és még eddig nem látott mesterséges
figurákkal, külömbkülömb színű lámpá-
sokkal, példázolásokkal, képekkel, felül-
írásokkal fel vóltak ékesítve. Ezek közül
elsőséget érdemlettek, *Károly, Antal,*
János, Rajner, Lajos, Rudolf Cs. K. Fő
Hertzegeknek, 's *Albert* Szakszonია Her-
czegnek palotáik, és lakhelyeik, az or-
szág és a' Magistratus háza, a' polgári
fegyver tárház, a' Fels. Napolyi 's Sziellia
Királyné, és Fels. Asszonyunk édes An-
nyának, *Mária Beatrix* Austrai Fő Her-
tzeg asszonyuk, *Maximilián* Fő Hertzeg-
nek lakhelyeik és palotáik, nem külö-

ben, Cs. Kir. udvari Fő Mester Hertzeg *Trautmansdosfnak*, *Lichtenstein* uralkodó és *Schwarzenberg* hercegeknek, Gróf *Erdödy József* Magy. Cancellarius Eő Excellentziájának, Gróf *Friesnek* a' Skotusi Praelatosnak, a' *Lobkovitzés Odelscalchi* hercegek belső városban lévő palotáik, a' külső városokban fekvő nevezetesebb kivilágosított palotáknak és házaknak távolról való nézéseik igen díszösséges tekintetet mutattak a' nézőknek.

Sokan másféleképen tettek ezt a' napot emlékezetessé. Méltós. Gróf *Pálffy Ferencz* Csász. Kir. Kamarás Ur, a' Fels. Hadi Tanács első Elölülőjének Gróf *Colloredo* Wenczelnek 1000 forintot V. Czéd, küldött a' kezéhez, oly maga ki nyilatkoztatása mellett, hogy azon summa az Eő Csász. Kir. Felségé visszajövetelének napján az ide való invalidusok, avagy megvénhedett, és a' hadi szolgálatban megnyomorodott katonák közt osztattassék fel. — Egyszermind arra ajánlotta magát a' nevezett nemes gondolkozású hazánkfia, hogy a' Posouy és Nyitra Vármegyei Velitesek közzül 12-tőnek, a' kik tudniillik a' most végződött haborúban invalidusokká lettek, jobb táplálásokra, egész életükben minden nap 10 krajtzárból álló pótolást fog adni.

Két itt lakó Görög kereskedők és tövös gazdák, úgymint *Nikolitz* és *Sina György Simon*, a' Fels. Császárnak Junius 16-dik napján ide lett bėjövelekor szolgálatban volt gyalog és lovas katonaságnak tsupa hazafiúi buzgóságból, V. Cz. 2000 forintot és 72 akó bort ajándékoztak.

Frantzia Ország.

XVIII-dik Lajos Frantzia és Navarra Országoknak mostan uralkodó Fejedelme és Királya helybe nem hagyván azt a' Constituziót egészen, mellyet a' Frantzia Senátus a' *Napoleon* uralkodó székítől való

megfosztatása után mingyárt készített, és a' mellyet a' két Magyar Hazával a' Magy. Kurir 32-ik szám alatt költ darabjában mi is közöltünk vala; más új Constituziót, amannál summásabbat és fundamentosabbat készített a' maga Ministerjeivel, 's azt a' Törvénytévő Tanátsnak e' folyó Junius 4-ik napján kezdődött közönséges Gyűlésében eleikbe terjesztett. Ezen alkalomossággal következő beszédet mondott a' Király:

„*Uraim!* Midőn ezen a' helyenn, a' Státusnak nagy testeit, és a' nemzetnek azokat a' képviselőit, a' kik az én hozám való szeretetnek minduntalan érzékenyítő tanúbizonyosságait adják, előmbe gyűjtöm, szerentsét kívánok magamban, hogy azokat a' jótéteményeket az isteni gondviselés az én népemnek adni méltóztatott, velek közölhetem. Oly bekességet szerentem Ausztriával, Russziával, Angliával és Prussziával, mellyben az ő szövetséges társaik is, az az, minden keresztény Fejedelmek bé vannak foglaltatva. Mivel közönséges volt a' háború, olyannak kellett a' megengesztelődésnek is lenni.“

„Az a' rang, melyben Frantzia Ország a' több népek közt volt mindenkor, senkire másra által nem ment, mindenkor megmarad. Minden, a' mit, a' több Statuok bátorságokra nézve nyernek, a' Frantzia Országáét is neveli, következőképen valóságos hatalmát öreglűti; azt tehát, a' mit a' meghódolatott tartományokból elveszt, nem lehet hatalma valóságos megrövidítésnek tartani. — A Frantzia árnádáknak díszösségek motsok nélkül maradt, az ő vitéségeknak emlékeztető jelei még most is fenn vagynak, és a' mesterségek remekmunkái tovább is a' mieink lesznek sokkal állandóbb és szentebb jussal, mint a' győzödelmeknek jelei.“

„Majdan fel fognak nyitattai a' kereskedésnek régen bé zárt útjai. Frantzia Ország piatza nemcsak táladon földje ter-

méseiknek és ipariája műveiknek nyitva
leszen, hanem még azok is, a' mellyeket
a' szokás szükségévé tett, vagy a' mellyek
azokra a' mesterségekre mellyeket gyako-
rol szükségesek, azokból a' birtokaikból,
mellyet vissza nyer, fogja venni. Nem,
lészen kénytelen azok nélkül szükölködni,
vagy megszégyenítőfeltételek megszerze-
ni. — 'A mi kézműveink ismét meg újul-
nak, a' mi tengeri Kereskedő városaink
újabb életet fognak nyerni. — Minden
azt igéri minékünk, hogy kívülről hosszú
tsendeség, belőlről állandó szerentse lesz-
nek a' békességek gyümöltei."

„Mindazonáltal egy igen keserves
emlékezet háborítja meg az én örömet.
Frantzia Országban születtem, avval hize-
kedtem magamnak, hogy egész életemben
az én legkedvesebb Királyomnak leghi-
vebb jobbagya leszek, és íme az ő helyén
állók. — De leg alább nem holt meg
egészlen; ismét meg elevenedik abban a'
testamentomban, mellyet azon Felsőleges
de szerentsélen fiának tanítására hagyott
vala, a' ki után nekem kellett volna uralko-
dani! Erre az halhatatlan munkára figyel-
mezném, azon indulat által lelkesítettém
melly azt sugallotta, azon tapasztalástól
vezéreltetvén, és sokaknak közületek ta-
nításával gyámolítván készítettem énezt a'
Constitutzió aktát, mellyet mindjárt fel-
olvastatok, és a' melly a' Státus boldogsá-
gát erős fundamentumra helyhezetti. —
Az én Cancelláriusom egész pontossággal
tudtára adja kegyelmeteknek az én atyai
feltételeimet."

Ezen orációnak végződése után nagy
tsendességlönn a' törvénytévő Tanács gyű-
lésében, 's minden jelenlévők nagy figyel-
metességgel halgatták ezt az új Constitu-
tziót melynek elolvastatását az-Ország fő
Cancelláriusára bízta a' Király. Ez a' Con-
stitutio 8- Szakaszból vagy Részből áll.

*Az első szölv a' Frantziáknak, mint
Státus Polgárinak Jussairól.*

1. *Trikkelly* Minden Frantziák, akár-
melly Kar és Rendbéliék legyenek ők, a'
Törvény előtt egyenlők. — 2.) Minden
különbség nélkül, vagyonaiknak mértéké-
hez képest a' Status szükségéire adóznak.
— 3.) Mindcáján egyenlőképen számot
tarthatnak a' polgári és katona hivatalok-
nak megüyerésére. — 4.) Az ő személy-
béli szabadságok garantirozva van, az az,
a' kezesség azért felváltatott, a' mennyiben
senkit sem lehet sem a' bírák eleibe idéz-
tetni, sem megfogni, hanem tsak a' tör-
vényben meghatározott esetben és módon.
— 5.) Minden egyenlő vallással gyako-
rollya a' maga vallását, és, az Isteni tisz-
teletben minden egyenlőképen védelmez-
tetik. — 6.) Mindazonáltal a' Status val-
lása a' Római Katolika-Apostoli vallás. —
7.) Egyedül a' Római Katolika-Apostoli,
és más Keresztény vallásnak papjai veszik
a' Kir.Kintstárból fizetéseket. — 8.) Jus-
sok van a' Frantziáknak az ő értelmeket
kimondani, és kinyomtatni, ha mago-
kat a' törvényhez alkalmaztatták, a' melly
által az ezen szabadsággal való visszaélés
elyomattatik. — 9.) Minden tulajdonosság,
még az úgy nevezett nemzeti tulajdonos-
ság is, a' mellyek közt semmi különbsé-
get nem teszen a' törvény, sérthetetlen. —
10.) Hogyha a' Státusnak törvény szerént
megesmert haszna kívánnya, olyankor a'
tulajdonoságot is áldozatul lehet adni,
úgy mindazonáltal, hogy az kipótoltassék.
— 11.) Minden értelem és voksoláshéli
vizgáltatások, mellyek a' Kir. méltóságnak
vissza állításáig tétettek, most megtilalmaz-
tatnak. Az elmúltakról való elfelejtés a'
törvénytévőknek és polgároknak is parantsol-
tott. — 12.) A' conscriptio eltöröltetik.
Azt a' módot, melly szerént a' hadi és ha-
jós seregek rekrutiroztatnak, a' törvény
fogja meghatározni.

II. A' Király uralkodásának formájáról.

13. A' Királyszemélye sérthetetlen és szent; miniszterjei számadásra vonathatók; egyedül a' Királyt illeti a' végre hajtó hatalom. — 14.) A' Státusnak feje a' Király, ő parantsol a' hadi és hajóseregeknek, ő indít hadat, ő köt bekesseget és szövetséges 's kereskedő alliantziát, minden közönséges hivatalokat ő osztogat, ő tézsen a' törvényeknek végre hajtására, és a' Status bátorságára szükséges rendeléseket és intézeteket. — 15.) A' törvényhozó hatalom költsönösen a' Királytól, a' Felső és Alsó Háztól (Parlamentumoktól) gyakoroltatik. — 16.) A' törvényt a' Király proiectálja. — 17.) A' törvény proiectálása, avagy javaslása, a' Király tettzése szerint, vagy a' Felső vagy az Alsó Parlamentumban (az Ország fő Rendjeinek, az az, az Osztályok Küldöttjeinek Gyűléseiben) tétetik, kivéve az adót tárgyazo törvényt, ilyen esetben a' deputátusok Házában kell azt elsőben megitélni. — Minden törvény felett tanácskoznai kell, és mind a' két Parlamentumban való voksoknak többsége szeréat kell azt meg határozni. — 19.) Mind a' két Háznak, vagy Parlamentumnak jussa van a' Királyt megkérni, hogy valamelly tárgy felől olly törvényt proiectáljon es mutasson, melly az ő jó tettzése szerint törvényé tetetődjön. — 20.) Ezt a' kérést vagy az egyik vagy a' másik ház teheti, de tsak azután, ha a' titkos Commissió azt megvisgálta; ezt a' kérést a' proiectáló ház küleje hatodnap múlva a' másikhoz. — 21.) Hogy ha ezt a' projectumot a' másik ház helybe hagyá és béveszi, terjesztessen a' Király eleibe; ha meg vették, azt azon gyűlésben előhozni nem lehet. — 22.) A' törvényt a' Király hagyja helyben és hirdettetiki. — 23.) A' Civilista, az az, Királynak és az ő Haza népénnk tartására szükséges sumát a' törvénytévő Tanács első gyűlésében a' Király-

nak királyi székbe való ülése után mindgyárt meg fog határozatni.

III. A' Felső Parlamentomról, vagy az Ország fő Rendjeiről.

24. Az Ország fő Rendjeinek Gyűlése, avagy a' Felső Parlamentum a' Törvénytévő hatalomnak valóságos része. — 25.) Ezt a' házat az osztályoknak Deputátusaival egyetemben, egyszersmind hívja össze a' Király. Az egyiknek ülése egy zersmind végződik el a' másiknak ülésével. — 26.) A' Felső Parlamentumnak rendkívül való gyűlése, a' midőn tudniillik a' Deputátusoknak állése tartatik, és a' mellyet a' Király nem rendel, a' törvényvel ellenkezik, és fogatlan. — 27.) A' Felső Parlamentum tagjainak kinevezetések a' Királyt illeti; ezeknek száma meghatározva nintsen, és az ő méltóságokat meg lehet változtatni, és a' mint a' Királynak tettzeni fog, vagy hóltig, vagy örökség szerént valókká tenni. — 28.) A' Felső Parlamentumnak tagjai 25 esztendő korokban ezeknek gyűlésében bemehetnek, hanem tsak 30 esztendő korokban van meg határozó voksok. — 29.) A' Felső Parlamentumban az Ország Cancellariusza az Előülő, az ő ott nem lételekor pedig a' Parlamentum tagjai közzül szokott a' Király Előülőt választani. — 30.) A' Királyi Fauiliának tagjai, és a' királyi Fauiliából való Princezek születések jussán ennek a' Parlamentumnak valóságos tagjai, és ő nékiek mindgyárt az Előülő után van ülő székek, de meghatározó voksok tsak 25 esztendő korokban vágyon. — 31.) A' Királyi Printzek tsak a' Király parantsolatjára jelenhetnek meg a' Felső Parlamentum gyűlésében, és ha valami ellenkezőképpen esik meg az ő jelenlétebben, haszontalan és semmire kellő. — 32.) A' Felső Parlamentum tagjainak tanácskoznai titkou esik meg. — 33.) Ennek a' Háznak

tagjai tesznek a Felsőházi tisztségről, és a Status hátorsága ellen való Lünökről ítéletet; a mint a törvény azt meghatározta. — 34.) Ezek a Felső Parlamentumnak tagjait az egész Háznak megegyezése nélkül fogásba vinni nem szabad, és főben járó bűnökben csak ez a Ház sententziázhatja meg őket.

[A' többit a jövő posta napon.]
Spanyol Ország.

Az Angliai közönséges Újságlevelék sokkal nagyobbak irják ezen Ország mostani királya VII. Ferdinand, és a Spanyol Karok és Rendek közt támadt villogást, mint, a miképpen a Frantzia Országi levelek azt le festették. — A Kurir nevezetű Loudoni zsurnálnak 1. Júntási Darabja illy jegyzést tett azon tárgyáról: Hertzeg Wellington Madridba megérkezett, ő az Angliai uralkodó széktől, és a szövetséges Fejedelmektől olly feltétellel küldetett Madridba, hogy Spanyol Országunk jelenvaló kétséges kimenetelű állapotjáról a Spanyol Ministerekkel, és Cortesekkel tanátskozzon 's keressen módott 's eszközt az egymással ellenkező részeknek öszve békeltetésére. A' Londoni levelek szerint ez a nagy, és közönséges szeretetben lévő Héros azokkal a személyekkel, a kikhez legnagyobb bizodalommal viseltetik Ferdinand Király, már sokszor conferentiát tartott mellyeknek következése a' vala, hogy az Ország Rendjei, és a Cortesek minden haladék nélkül öszve gyűjtessenek, és olly Constitúziót készítsenek, mely a nép kívánságával; 's Európának jelenvaló állapotjával megegyelő legyen.

A' jelenvaló környülállások közt jónak találta 7. Ferdinand Király *Labradon*-és *Lardizabal* Urakat Status Tanátsáivá tenni. Az elsőbb ennekelőtte Spanyol kö-

vet volt a' Toskanai Hertzeg udvarában 's ott nagy megkülönböztetéssel viselte magát, az utolsóbb ennekelőtte tanácsos Ur volt a' Castiliai Fő törvényszéknél; és egy szép munkát írt a' főbenjáró vétkékről, a' 4-ik Károly Király uralkodása alatt a' Király kegyelméből kiesvén sok estendőtt így, hivatal nélkül volt. — Hadt ministerségre *Freyere* General Lajtnantot emelte a' Király; ez a' vitéz ember Spanyol Országunk leg híressébb Generálisai közé tartozik.

— *Marchio Arizza* Arragoniai Admirálist Fő Kamarás Mesterré — *Lacy* Generálist, a' kiben leg nagyobb bizodalmat vetettek a' Cortesek, fölök elpártolt, és a' Király mellé álván, igen buzgóan és híven szolgál Fejedelmének. A' régi Cortesek minden befolyásokat elvesztették, 's már most tsendességben lenni láttatik az Ország. A' Királynak parantsolatjára minden eltöröltetett klastromok vissza adattak azoknak, a' kiket illet.

Harmadszori Tudósítás.

Van Debretzen városában a' leg szebb úttzában, az az Czegléd úttzában, a' piatzhoz közel egy emeletre épült igen szép ház, mellyben nyóltz bálthajtásos szobák, két kamarák, négy konyhák, két nagy és két kisebb pintzékkal; és az úttzára egy szép áltánával vagynak; ezenkívül vagyon az udvarban két bálthajtásos 32 lóra való istálló; három bálthajtásos kotsi szin; egy kis veteményes kert. Van még a' házhoz egy szép 's husz posonyi mérő szántó földből álló örökös Föld, mellyek illendő áron el adók a' kinek ezeknek meg vétéfére kedve lenne; itt Debretzenben a' Város Fiskalissánál N. Keresztessy István Úrnál jelentse magát.

Junius' 18-dik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 218 $\frac{1}{2}$ forintot Váltó-zédalában. — Egy Császár aranyért 9 f. lot és 58 $\frac{1}{2}$ krt.